Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа № 8 г. Лениногорска» муниципального образования «Лениногорский муниципальный район» Республики Татарстан

Принято
на заседании педагогического совета
протокол №1 от 29.08.2019

Утверждено
Директор МБОУ «СОШ №8»
________/Сергеева Е.Н./
Приказ № _273__-ОД от 29.08.2019

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по предмету «Родной (татарский) язык»

Уровень образования: начальное общее образование

1-4 классы

Период освоения - 4 года

Разработчики: ППС учителей начальных классов МБОУ «СОШ №8 г. Лениногорска»

Пояснительная записка

Родной (татарский) язык
1-4 класс (для учащихся, изучающих татарский язык)
1-4 классы

Давайте познакомимся! Знакомство с одноклассниками, учителем, персонажами детских произведений: имя, возраст. Приветствие, прощание (с использованием типичных фраз и татарского речевого этикета).
Моя школа и мой класс. Учебные предметы, школьные принадлежности. Учебные занятия, отметки, домашние задания. Школьная библиотека.
Я и моя семья. Члены семьи, их имена, профессии, возраст, внешность, черты характера, увлечения/хобби.
Помощь родителям. Как я помогаю родителям? Совместный домашний труд. Оценка своей деятельности.
Мой день. Распорядок дня. Гигиена. Здоровье.

Покупки. В магазине продуктов, одежды, посуды. На рынке.

В столовой. В школьной столовой. Любимая еда. Мы накрываем стол.

Я и мои друзья. Имя, возраст, внешность, характер, увлечения. Совместные занятия. Письмо другу.

Праздники. День рождения, Новый год, 8 Марта, День мам. Национальные традиции татарского и русского народов. Подарки. Поздравления.
Спорт и спортивные игры. Летние, зимние виды спорта. Спортивные кружки.

Моя Республика. Общие сведения: название, символика, национальности, столица, города. Транспорт. Достопримечательности.
Природа родного края. Времена года. Погода. Экология.

Дикие и домашние животные, птицы. Любимое домашнее животное.

Поездки и путешествия. Летний отдых. Отдых зимой. Отдых на море. Отдых в деревне.

Выдающиеся представители татарского народа. Детские писатели и поэты. Детский фольклор (рифмовки, считалки, скороговорки, загадки, сказки).

Лингвистические знания и навыки
Графика, каллиграфия, орфография.

Татарский алфавит. Звуко-буквенные соответствия. Знаки транскрипции. Основные правила чтения и орфографии. Написание слов лексического минимума, соответствующих произношению и не соответствующих произношению. Перенос слов. Заглавная буква в начале предложения и именах собственных. Знаки препинания в конце предложения (точка, вопросительный и восклицательный знаки).
Фонетическая сторона речи.

Звуки и звукосочетания татарского языка. Закон сингармонизма. Слоав с твердыми и мягкими гласными, а также слова, не подчиняющиеся закону сингармонизма; слова активного словаря с гласными *ә, ү, ө , ы , э, о;* сложные слова (*көньяк, төньяк, кульъяулык);* слова со специфичными согласными звуками [къ], [гъ], [w], [ж], [ң], [һ], [ч] [‘] (гамза), слова с двойными согласными (*аккош, китте)*. Произношение слов с *я, ю, е*: *ярата* [йа°рата], *яши* [йәши], *юл* [йул], *юкә*[йүкә], *ел* [йыл], *егет* [йэгэт]. Чередование согласных звуков (к//г, п//б). Нормы произношения: долгота и краткость гласных, оглушение звонких согласных в конце слога или слова. Ударение в слове, фразе. Особенности словесного ударения в

вопросительных и отрицательных местоимениях, в глаголах отрицательной формы и в глаголах повелительного наклонения. Ритмико-интонационные особенности повествовательного, побудительного и вопросительного предложений. Интонация перечисления. Интонация приветствия, прощания, обращения, поздравления, извинения, просьбы, приказа.

Лексическая сторона речи.

Лексические единицы, обслуживающие ситуации общения в пределах тематики начальных классов образовательной организации для двустороннего (рецептивного и продуктивного) усвоения; простейшие устойчивые словосочетания, оценочная лексика и речевые клише как элементы речевого этикета, отражающие культуру татарского народа. Слова - названия предметов, их признаков, действий предметов. Общие слова для татарского и русского языков. Интернациональные слова (например, *компьютер, фильм*). Начальное представление о словообразовании: парные (*савыт-саба)*, сложные (*ташбака)* и составные (*салават күпере)* слова.

Грамматическая сторона речи.

Имена существительные. Изменение существительных по числам. Изменение существительных по падежам. Изменение существительных по принадлежости. Собственные имена существительные. Имена прилагательные в положительной, сравнительной и превосходной степенях. Местоимения личные, вопросительные, указательные (*бу, теге, менә*). Количественные числительные до 100, порядковые числительные до 100. Изменение глаголов настоящего, прошедшего определенного и неопределенного времени по лицам и числам. Неопределенная форма глагола с модальными словами *кирәк (кирәк түгел), ярый (ярамый)*. Наречия времени (*бүген, иртәгә, кичә, иртән)*. Наречие места (*монда).* Наиболее употребительные послелоги: *белән, турында, өчен, кебек, соң, аша*. Послелоги с существительными и местоимениями. Послеложные слова (*өстендә, янында).* Частицы (*-мы/-ме, түгел, әле)*.

Основные коммуникативные типы предложений: повествовательное, вопросительное, побудительное. Особенности порядка слов в татарском предложении. Простые распространенные предложения. Предложения с однородными членами. Предложения с союзами *һәм, ә, ләкин, чөнки*.

2.2.2.3.1 .Основное содержание учебного предмета родной (татарский) язык

Материал учебного предмета «Родной (татарский) язык» структурирован в соответствии с видами речевой деятельности и следующими разделами языкознания: фонетика и орфография, лексикология, морфемика и словообразование, морфология, синтаксис, орфография и пунктуация, развитие речи.

Аудирование. Понимание содержания прослушанного текста, ответы на вопросы по его содержанию, проведение беседы с целью определения основной мысли текста.

Говорение. Использование изученных языковых единиц с учетом речевой ситуации. Составление диалогической и монологической речи с соблюдением орфоэпических и интонационных норм родного языка. Использование образцов татарского речевого этикета по различным темам в учебном процессе и во внеклассных мероприятиях.

Чтение. Понимание содержания прочитанного текста с соблюдением орфоэпических норм, определением логического ударения. Определение темы и основной мысли текста.

Письмо. Формирование навыков письма букв, звукосочетаний, слогов, слов и предложений. Письмо под диктовку и переписывание текста на изученное правило. Составление небольшого письменного текста на основе просмотренной картины (рисунка) или видеозаписи, с привлечением увиденного (услышанного) материала.

Фонетика. Звуки речи. Выделение отдельных гласных и согласных из прослушанного слова. Определение количества и последовательности букв и звуков. Сравнение слов, отделяющихся друг от друга одним или несколькими буквами (звуками).
Определение гласных и согласных, твердых и мягких, ударных и безударных, звонких и глухих согласных. Слог. Деление слова на слоги. Определение ударного слога.

Графика.Понятие о буквах и звуках. Гласные и согласные звуки. Мягкие и твердые гласные и их буквенные обозначения. Сравнение мягкого и твердого произношения слов. Значение гласных в твердом и мягком произношении слов. Буквы **е, ё**, **ю, я.** Твердый **(ъ)** и мягкий **(ь)** знаки.
Чтение.Формирование послоговое, беглое чтение с соблюдением произносительных норм. Плавное слоговое чтение и чтение целыми словами со скоростью, соответствующей индивидуальному темпу ребенка. Осознанное чтение слов, словосочетаний, предложений и коротких текстов. Чтение с соблюдением нужной интонации и паузы в соответствии с проставленными знаками препинания. Осознанное и выразительное чтение небольших текстов и стихотворений. Знакомство с орфоэпическим чтением (при переходе к чтению целыми словами).
Письмо. Выполнение гигиенических норм при письме. Овладение быстрыми и ритмичными движениями руки и пальцев при письме. Правописание строчных и заглавных букв. Письмо под диктовку слов и предложений, у которых не расходятся произношение и правописание. Осознание необходимости соблюдения при письме таких графических средств, как интервал между словами, проставление знака переноса между ними.
Слово и предложение.Лексическое значение слова. Выделение слова из предложения. Наблюдение над порядком расположения слов в предложении. Изменение порядка слов в предложении.
Орфография. Ознакомление с правилами орфографии:

- раздельное написание слов;
- написание букв **о** и **ө** в первом слоге татарских слов;
- заглавная буква в начале предложения, знаки препинания – точка, вопросительный и восклицательный знаки в конце предложения;
- деление слов на слоги, перенос слов по слогам.

Развитие речи. Понимание содержания прочитанного или прослушанного текста. Составление небольших текстов с использованием сюжетных картин, на основе личных наблюдений.
Систематический курс Фонетика и орфоэпия.
Определение гласных и согласных звуков. Выделение ударных и безударных гласных, звонких и глухих согласных. Характеристика звуков: гласный-согласный, твердый-мягкий, звонкий-глухой. Деление на слоги. Произношение звуков и звукосочетаний с соблюдением орфоэпических норм современного литературного языка. Элементы фонетического анализа.
Графика.
Звуки и буквы. Твердые и мягкие согласные. Употребление разделительных знаков (**ъ** и **ь**). Соотношение звуков и букв в словах с **е, ё**, **ю, я**. Интервал между словами, знак переноса. Знание татарского алфавита. Использование алфавита при работе со справочной литературой.
Лексика.
Слово как единство произносимого и значимого. Определение семантики слова по толковому словарю. Наблюдения над однозначными и многозначными словами, над употреблением речи синонимов и антонимов.
Состав слова.

Понятие об однокоренных словах, их отличия от синонимов и омонимов. Определение корня слова и аффикса. Понятие о словообразовательных аффиксах. Выполнение упражнений с элементами словообразовательного анализа.

Морфология.

Понятие о частях речи. Имя существительное, его значение и употребление в речи. Вопросы имен существителных. Определение имен существительных, отвечающих на вопросы кем? нәрсә? Собственные и нарицательные имена. Формы единственного и множественного числа. Названия и вопросы падежей. Склонение имен существительных. Имена с аффиксами притяжательности. Выполнение упражнений на морфологический анализ существительных.
Имя прилагательное: его значение и употребление в речи. Вопросы прилагательных, выражение различных признаков предметов. Степени сравнений имен прилагательных. Выполнение упражнений на морфологический анализ имен прилагательных.
Местоимения. Понятие о местоимениях. Личные местоимения: значение, употребление в речи, формы единственного и множественного числа, склонение личных местоимений.
Глагол. Значение глагола и употребление в речи. Определение глаголов, отвечающих на вопросы *нишли?* (что делает?), *нишләде?* (что делал?), *нишләр?* (что будет делать?). Спряжение глаголов. Формы настоящего, прошедшего и будущего времени. Утвердительная и отрицательная формы глаголов. Выполнение упражнений на морфологический анализ глаголов.
Наречие. Его значение, вопросы, употребление в речи. Послелоги, их значение в речи.
Частицы *да, дә, та, тә, гына, генә, кына, кенә, ук, үк, ич, бит*. Правописание частиц.

Синтаксис.

Выделение слов, слосочетаний и предложений. Разные по цели высказывания предложения, знаки препинаний при них. Чтение различных коммуникативных предложений с соответствующей интонацией.
Понятие о главных членах предложения. Определение связи слов в словосочетаниях и предложениях с помощью наводящих вопросов.
Определение предложений с однородными членами с союзами *һәм, ә, ләкин*. Составление собственных предложений с союзами и без них с интонацией перечисления.
Определение простых и сложных предложений.

Орфография и пунктуация.

Формирование орфографической зоркости, уместное использование правил правописания:

- правописание букв **о, ө, э;**
- правописание букв, обозначающих согласные звуки;
- перенос слов;
- заглавные буквы в начале предложения и в именах собственных;
- разделительные знаки (ъ, ь);
- твердые согласные [гъ], [къ];
- обозначение в письме звука гамза - һәмзә [’];
- знаки препинания в конце предложения;
- знаки препинания (запятая) в предложениях с однородными членами.

Развитие речи.

Выражение своего мнения с учетом ситуации, цели и адресата общения. Аргументированное выражение своего мнения. Овладение основными элементами проведения беседы: вводное слово, поддержание темы и ее продолжение, привлечение внимания собеседника и т.д. Усвоение норм татарского речевого этикета в процессе повседневной учебной деятельности и во внеклассных мероприятиях: приветствие, прощание, извинение, благодарение, обращение с просьбой и др. Особенности татарского речевого этикета при общении с

собеседником, уровень владения которого не всегда соответствует требованиям программы. Составление собственных речевых (монологических) высказываний описательного или оценочного характера.

Текст.

Понятие о тексте. Семантическое единство предложений в тексте. Озаглавливание текста. Последовательность составляющих текста. Абзац. Составление плана по содержанию текста. Составление текста по предложенному плану. Особенности описательного, повествовательного текста.

Особенности составления письменных текстов с учетом пунктуальности, правдивости, выразительности описываемых событий (фактов).

Ознакомление с различными видами изложений и сочинений (без заучивания правил): изложение на основе полного или частичного использования предложенного текста, изложение с элементами сочинения, повествовательно-описательное сочинение и др.

1 класс

Предварительный устный курс

Усвоение гигиенических требований при письме. Развитие мелкой моторики пальцев и свободы движения руки. Развитие умения ориентироваться на пространстве листа в тетради и на пространстве классной доски. Восприятие слова как объекта изучения, материала для анализа. Наблюдение над значением слова. азличение слова и предложения. Работа с предложением: выделение слов, изменение их порядка. Овладение начертанием письменных заглавных и строчных букв.

Букварный период

Составление слогов, слов, словосочетаний. Формирование навыков составления предложений. Деление на слоги. Ознакомление с согласными звуками [б], [п], [д], [т], [ж],[ш], [з], [с], [и], [й], [л], [м], [н], [р], [у], [ф], [ц], [щ].Специфика произношения звуков [а], [о], [э], [w], [гъ], [къ], [х], [ч], [ы] и обозначение их на письме. Чтение слов, словосочетаний и предложений со звуками [ә], [ө], [ү], [ж], [ң], [һ].

Татарский язык. *Речь. Устная и письменная речь. Этика общения. Слово и слог.*

Деление слова на слоги. Произношение и правописание слогов и слов.

Звуки и буквы. Алфавит. Слова с заглавной буквой. Гласные звуки, их классификация. Перенос слов. Ударение. Согласные звуки, их класификация.Слова, выражающие предмет, его действие и признак.

От слова к предложению. Понятие о знаках препинаний в конце предложений. Понятие о главных членах предложения. Составление предложений, связь между словами.

Развитие связной речи.

2 класс

Звуки и буквы. Гласные звуки. Сингармонизм. Правописание букв, обозначающих гласные звуки. Гласные [а], [э], [о], [ө], [ы] в татарском и русском языках. Буквы **я, ю, е** и првописание слов с ними. Согласные звонкие и глухие. Произношение согласных [w], [гъ], [къ], [х], [ч]; [ж], [ң], [һ]. Правописание и произношение слов с буквами **ц, щ, ъ, ь.**Словарные и объяснительные диктанты. Слово.Слог. Понятие о словесном ударении.Корень слова.

Морфология.

Имя существительное.

Правописание собственных имен. Формы единственного и множественного числа.
Правописание аффиксов множественного числа, соспоставление их с русским языком.
Глагол. Понятие о временах глагола. Сопоставление с русским языком.
Имя прилагательное. Употребление прилагательных в речи. Особенности прилагательных в татарском и русском языках.

Синтаксис. ***Составление словосочетаний и предложений. Порядок слов (главных членов) в предложении, сопоставление с русским языком.***
Обобщенное повторение за год. Развитие связной речи.

3 класс

Слово. Слово - единство произносимого и семантического. Прямое и переносное значение слова. Синонимы, омонимы и антонимы. Ознакомление со словарями, формирование умение работать с ними. Словарные диктанты.

Состав слова и словообразование. Корень и аффикс. Производные слова. Однокоренные слова. Особенности присоединения аффиксов в татарском и русском языках. Сложные и парные слова.

Морфология. Нарицательные и собственные имена существительные. Склонение имен.

Особенности склонения имен существительных на носовые согласные.

Прилагательные. Синонимы и антонимы. Употребление прилагательных в предложении. Особенности синтаксической связи между прилагательным и существительным в татарском языке.

Имя числительное, его значение, вопросы. Особенности синтаксической связи между числительным и существительным в татарском языке

Местоимение. Склонение личных местоимений. Понятие о вопросительных местоимениях.

Глагол. Спряжение глаголов изъявительного наклонения. Сопоставление с временными и личными формами глаголов татарского и русского языков.

Синтаксис. Составление словосочетаний и предложений с использованием изученных частей речи.Предложения по цели высказывания: повествовательные, вопросительные, повелительные, восклицательные. Определение главных членов предложения. Понятие об определении. Особенности синтаксической связи между определением и определяемым словом в татарском языке. Порядок слов (подлежащего и сказуемого, определения и определяемого слова) в татарском языке.

Обобщенное повторение за год. Развитие связной речи.

4 класс

Морфология.

Имя существительное. Склонение существительных на звонкие, глухие и носовые согласные. Имя прилагательное. Степени сравнения прилагательных. Имя числительное. Количественные и порядковые числительные. Особенности употребления существительных при числительных в татарском языке. Местоимение. Указательные местоимения. Глагол. Прошедшее и будущее время, спряжение глаголов изъявительного наклонения.

Синтаксис. Словосочетание и предложение в татарском и русском языках, порядок слов в них. Главные члены предложения. Выражения подлежащего существительными и личными местоимениями.

Выражение сказуемого глаголами изъявительного наклонения и прилагательными.

Второстепенные члены предложения. Выражение определения прилагательными и порядковыми числительными.

Понятие о дополнениях.

Нераспространенные и распространенные предложения. Обобщение и повторение за год. Развитие связной речи.

1 нче сыйныф

Әйдәгез танышабыз! Танышу. Бер-береңнең исемен, яшен сорау, яшәү урынын әйтү. 1дән 10 га кадәр саннар.

Урман дусларыбыз. Кыргый хайваннар, аларның исемнәре, яшәү урыннары. Аларны сурәтләү.

Спорт бәйрәме. Спорт уеннарында катнашу. Иптәшеңә командалар бирә белү. *Нишли?* соравын куя һәм аңа җавап бирә белү.
Мәктәптә. Уку-язу әсбаплары. Уку-язу әсбапларының саны, төсе, барлыгы, юклыгы; аларны үзеңә сорап ала белү. Мәктәптә уку хезмәте.
Йорт хайваннары һәм кошлары. Йорт хайваннары һәм кошлары, аларның исемнәре, яшәү урыннары. Аларны сурәтләү, .
Бакчада. Яшелчә исемнәре, саны, аларның төсе, тәме. Җиләк-җимешләр, саны, аларның төсе, тәме; аларны үзеңә сорау, кирәклеген әйтү.
Кыш җитте. Кыш билгеләре. Кышкы уеннар. Яңа ел бәйрәме.
Сәламәт бул! Тән әгъзаларының исемнәре. Табиптә. Шәхси гигиена предметлары.
Безнең гаилә. Гаилә әгъзалары. Без гаиләдә нишлибез? 8нче Март – әниләр бәйрәме. Язгы көн.
Татар халык ашлары. Татар халык ашлары. Кунакта. Табын янында. Туган көн.
Кибеттә. Ашамлыклар. Ашамлыклар кибетендә. Савыт-сабалар. Савыт-саба кибетендә. Киемнәр. Киемнәр кибетендә**.**
Җәй җитә. Күңелле җәй. Җәйге ял. Без Сабантуйга барабыз

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре
1.Исемнәрнең берлек һәм күплек саны.
2.Исемнәргә **кем? нәрсә?** сорауларын куя белү.
3.Исемнәрнең 1, 2 затта берлектә тартым белән төрләнеше белән таныштыру.
4.Исемнәрнең юнәлеш, чыгыш, урын-вакыт килешләре белән таныштыру.
5.Микъдар һәм тәртип саннары белән таныштыру (1-10 саннары).
6.Зат алмашлыкларын берлектә баш, иялек, юнәлеш килешләрендә сөйләмдә куллану белән таныштыру.
7.Бу күрсәтү алмашлыгын сөйләмдә куллану.
8.Кая? Кайда? Кайдан? сорауларына җавап бирә белү.
9.Ничә? Ничек?Нинди? сорауларына җавап бирә белү.
10.Хәзерге заман хикәя фигыльнең 1,2,3 зат формаларын берлектә сөйләмдә куллану.
11.Боерык фигыльнең II затта берлек сан формасы белән таныштыру.
12-мы/-ме, **түгел, әле** кисәкчәләрен сөйләмдә куллану.
13.Белән бәйлеген исем белән сөйләмдә куллану.
14.Һәм теркәгечен сөйләмдә куллану.
15.Сыйфат+исем төзелмәсен сөйләмдә куллану.
16.Сан+исем төзелмәсен сөйләмдә куллану.

Орфографик һәм орфоэпик минимум
1.Сузык һәм тартык авазлар, аларның аермасы. Калын һәм нечкә сузыклар. Яңгырау һәм саңгырау тартыкларны аерырга өйрәнү.
2.Татар һәм рус телләрендәге сузык һәм тартык авазларны чагыштырып, дөрес әйтә белү, транскрипция билгеләре белән таныштыру.
3.Сүзләрне иҗекләргә бүлү, иҗекләп икенче юлга күчерү. Иҗек калыпларына нигезләнгән уку кагыйдәләрен гамәли үзләштерү.
4.Озын һәм кыска сузыкларны сүзләрдә дөрес итеп әйтә белү.
5.Татар хәрефләренең кабул ителгән формаларын дөрес язу.
6.Сүз басымы. Сүзләрдә басымны дөрес кую.
7.Хикәя һәм сорау җөмләләрне интонацион яктан дөрес әйтергә гадәтләндерү. Җөмлә ахырында дөрес тыныш билгеләрен куеп язарга күнектерү.
8.Ялгызлык исемнәрен баш хәрефтән башлап язарга өйрәнү.
9.Матур һәм дөрес язу күнекмәләре булдыру.
10.Боеру максаты белән әйтелгән җөмләләрне аңларга өйрәнү.

2 нче сыйныф

Без мәктәпкә барабыз. Беренче сентябрь. Уку-язу әсбапларының барлыгы, юклыгы, кирәклеге. Уку хезмәте.

Базарда. Яшелчәләр. Җиләк-җимешләр. Базарда. Көз билгеләре.

Мин чисталык яратам. Шәхси гигиена предметлары. Тән әгъзалары атамалары. Табипта.

Кыш. Кыш айлары, кыш билгеләре. Яңа ел бәйрәме. Кышкы уеннар. Кошларга җимлек куябыз.

Безнең гаилә. Безнең гаилә. Татар халык ашлары. Өй хезмәте.

Яз. Яз билгеләре. 8 нче Март – әниләр бәйрәме.

Мин Татарстанда яшим. Минем туган ягым. Татарстанның табигате. Татарстан шәһәрләре. Мин авылда яшим.

Кибеттә. Киемнәр кибетендә. Ашамлыклар кибетендә.

Җәй. Җәй билгеләре. Без Сабантуйга барабыз.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1.Исемнең төшем килеше белән таныштыру.

2.Исемнәрнең юнәлеш, чыгыш, урын-вакыт килешләрен сөйләмдә куллануны камилләштерү.

3.Исемнәрнең берлек санда 1,2 затта тартым белән төрләнешен сөйләмдә куллануны камилләштерү.

4.Исемнәрнең берлек санда 3 затта тартым белән төрләнеше белән таныштыру (*аның китабы, сумкасы*).

5.Сыйфатның гади дәрәҗәсен сөйләмдә куллану.

6.11дән 20 кадәр саннарны сөйләмдә куллану.

7.Мин, син зат алмашлыкларын юнәлеш килешендә сөйләмдә куллану.

8.Зат алмашлыкларын күплектә сөйләмдә куллану.

9.Кайчан? сорау алмашлыгы белән таныштыру.

10Кем? Нәрсә? кайда? кая? кайдан? нинди? ничек? ничә? ничәнче? сорауларына җавап бирә, аларны кулланып, сорау бирә белүне камилләштерү.

11Хәзерге заман хикәя фигыльнең 1,2,3нче зат юклык формасы белән таныштыру.

12.Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта һәм юклыкта берлек сан 1,2,3нче зат формасы белән таныштыру.

13.Боерык фигыльнең барлык һәм юклык формалары белән таныштыру.

14.Кирәк, кирәк түгел, ярый, ярамый хәбәрлек сүзләрен сөйләмдә куллану.

15.Чөнки теркәгечен сөйләмдә куллану.

Орфографик и орфоэпик минимум

1.Сузык авазлар. Калын һәм нечкә сузыклар, аларны дөрес әйтү һәм язу күнекмәләрен камилләштерү. Сингармонизм законы. Татар теленең үзенчәлекле сузыклары һәм аларны белдерә торган хәрефләрнең дөрес язылышы. Сүзләрне транскрипция билгеләре белән яза белү.

2.Тартык авазлар. Яңгырау һәм саңгырау авазлар. Алар кергән сүзләрне дөрес әйтә һәм язу күнекмәләрен камилләштерү.

3. Татар алфавитын яттан белү.

4. Сүзләрне иҗекләргә бүлү. Укылган иҗекләр санын билгели белү.

5.Аралашу өчен бирелгән темаларга караган сүзләрнең дөрес әйтелешенә ирешү.

6.Җөмлә ахырында тыныш билгеләрен интонациягә бәйле рәвештә кую**.**

3 нче сыйныф

Белем бәйрәме. Беренче сентябрь – белем бәйрәме. Төсләр. Без диктант язабыз. Без дәрестә. Мин билге алам. Без китапханәгә йөрибез.

Көндәлек режим. Минем көндәлек режимым.

Ашханәдә. Без ашханәдә ашыйбыз. Минем яраткан ашларым. Безгә кунаклар килә. Без табын әзерлибез.
Без әти-әниләргә булышабыз. Минем әти – әнием кем булып эшли? Без өйдә булышабыз. Без табын әзерлибез.
Туган якка кыш килде. Яңа ел бәйрәме. Һава торышы. Кышкы уеннар. Каникулда.
Әдәпле булыйк. Әдәпле сөйләшү. Туган көнгә чакыру. Табын янында. Без бүләкләр бирәбез.
Кечкенә дусларыбыз. Дүрт аяклы дусларны сурәтләү, аларны карау. Минем яраткан песием.
Күңелле җәй. Без җәйне яратабыз. Ел фасыллары билгеләре. Җәй җитә. Без җиләккә барабыз. Безнең бакча. Җәйге ял. Сабантуй – зур бәйрәм.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре
1.Исем – сүз төркеме белән таныштыру.
2.Исемнең иялек килеше белән таныштыру.
3.Чы/-че - исем ясагыч кушымчалары белән таныштыру.
4.Сыйфат – сүз төркеме белән таныштыру.
5.Чагыштыру дәрәҗәсендәге сыйфатлар белән танышу.
6.Синоним һәм антоним сыйфатларны сөйләмдә куллану.
7. 21дән 100 кадәр саннарны сөйләмдә куллану.
8.Аннан соң рәвеше һәм **һәр, һәркем, барлык,** алмашлыклары белән таныштыру.
9.Фигыль – сүз төркеме, аның хәзерге һәм үткән заман формалары белән таныштыру.
10.Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең барлыкта күплектә 1,2,3 зат формалары белән таныштыру.
11.–гына/-генә, -кына/-кенә кисәкчәләре белән таныштыру.
12.Янында, алдында, артында, турында бәйлек сүзләрен сөйләмдә куллану.
13Ләкин, чөнки, шуңа күрә теркәгечле җөмләләрне сөйләмдә куллану.
14.Казан шәһәре, киемнәр кибете – төзелмәләре белән таныштыру.
15.Сәгать ничә? Сәгать ничәдә? сорауларын һәм аңа җавапларны сөйләмдә куллана белү.

Орфографик и орфоэпик минимум
1.Өйрәнелгән лексик берәмлекләрне орфоэпия нормаларына туры китереп әйтүне ныгыту.
2.Алынма сүзләрнең дөрес әйтелешен саклап, сөйләмдә кулланырга күнектерү.
3.Укучыларның язу һәм язма сөйләм күнекмәләрен камилләштерү эшен дәвам итү.
4.Ике бертөрле тартык янәшә килгән сүзләрне дөрес әйтү һәм язу күнекмәләрен булдыру(китте, кайтты).
5.Янәшә килгән ике бертөрле тартык булган сүзләрне икеләтеп әйтергә өйрәтү.
6.я, ю, е хәрефләре, алар белдергән авазларның әйтелешен һәм язылышын истә калдыруны булдыру.
6.О, ө хәрефләренең беренче иҗектә генә язылуы.

4 нче сыйныф
Яңа уку елы котлы булсын! Яңа уку елы башлана.Уку-язу әсбаплары. Яңа уку елына әзерлек. Минем эш урыным. Без дәрестә. Без контроль эш эшлибез.
Туган як табигате. Нәрсә ул табигать? Һава торышы. Дару үләннәре. Кошлар – безнең дусларыбыз.
Хайваннар дөньясында. Йорт һәм кыргый хайваннар. Кыргый хайваннар турында кыскача мәгълүмат.
Минем дусларым. Минем дустым. Дуслар арасындагы мөнәсәбәтләр. Чын дуслык.
Кышкы уеннар. Кышкы табигать. Кышкы уеннар. Кар бабай ясау. Яңа ел бәйрәменә барабыз.
Дүрт аяклы дусларыбыз. Дүрт аяклы дусларыбызның кыяфәтләре, гадәтләре. Дүрт аяклы дусларыбызга карата мөнәсәбәт.

Язгы бәйрәмнәр. Язгы табигать. 8 Март – әниләр бәйрәме. Мин әнигә булышам. Карга боткасы.
Минем туган илем. Татарстанның дәүләт символлары. Татарстанда яшәүче милләтләр. Без Казанга барабыз. Татарстан шәһәрләре.
Чәчәкле җәй, ямьле җәй. Җәйге табигать. Җәйге ял. Җиләккә бару.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре
1.Исемнәрнең килеш белән төрләнешен сөйләмдә кулллануны камилләштерү.
2.Тартымлы исемнәрнең күплек санда төрләнеше белән таныштыру.
3.Кушма, парлы исемнәрнең мәгънәләрен аңлап, сөйләмдә куллану.
4.Чагыштыру, артыклык дәрәҗәсендәге сыйфатларның мәгънәләрен аңлап, сөйләмдә куллану.
5.Вакыт рәвешләре (*бүген, иртәгә, кичә, иртән*) белән таныштыру.
6.Монда, анда рәвешләрен сөйләмдә куллану.
7.Тамыр, кушма, тезмә саннар белән таныштыру.
8.Мин, син зат алмашлыкларының иялек, юнәлеш, урын-вакыт килешләрендә сөйләмдә кулланышы.
9.Кемдер, нәрсәдер алмашлыклары белән таныштыру.
10.Билгесез үткән заман хикәя фигыльне барлыкта 3 затта сөйләмдә куллану.
11. А**шыйсы килә, эчәсе килә** формалары белән таныштыру.
12.Кебек бәйлеген сөйләмдә куллану.
13.Кадәр, соң – бәйлекләре белән таныштыру.
14.Ян бәйлек сүзен юнәлеш, чыгыш, урын-вакыт килешендә куллану.
15.Уйнарга яратам, уйный башлады – төзелмәләре белән таныштыру.

Орфоэпик һәм орфографик минимум
1.Сүз басымы. Аны дөрес куя белүгә ирешү, рус сүзләре белән чагыштырып күрсәтү. Басымлы иҗекләрне һәм сүзләрне дөрес уку һәм матур язу күнекмәләре булдыру.
2.Басымның үзенчәлекле очракларын белү.
3.Сингармонизм законының асылын гамәли үзләштерү.
4.Җөмлә ахырында нокта, сорау яки өндәү билгеләрен куеп, язу күнекмәләрен гомумиләштерү.

Родной (татарский) язык
1-4 класс (для учащихся-татар)

1 сыйныф.
Телдән әзерлек чоры.
Танышу.
Безнең мәктәп.
Безнең гаилә.
Кеше.
Уеннар.
Безнең шәһәр (авыл).
Телдән әзерлек чорында түбәндәге темалар буенча сөйләшү (әңгәмә) оештыру: Танышу. Безнең мәктәп. Безнең гаилә. Кеше. Уеннар. Безнең шәһәр (авыл).
Язуга куелган гигиена таләпләрен үзләштерү. Язганда бармакларның һәм кулларның хәрәкәтләнү үзенчәлекләрен үстерү. Дәфтәр битендә һәм сыйныф тактасында дөрес юнәлештә яза алу осталыкларын үстерү.
Сүзне өйрәнү объекты һәм анализлау материалы буларак кабул итү. Сүзнең мәгънәсенә төшенү.
Сүз һәм җөмләләрне аеру.
Әлифба чоры.

(Темалар “Әлифба” китабы буенча үтелә)
Хәрефләрдән иҗекләр төзү, аннан соң иҗекләрдән сүзләр, сүзләрдән сүзтезмәләр төзеп уку. Укучыларда сүзтезмәләрдән җөмләләр төзү күнекмәләре тәрбияләү. Сүзләрне иҗекләргә бүлү.
Эчтәлеген аңлап, кирәкле урыннарда паузалар белән сүз басымын дөрес куеп уку.
Әлифба чорында татар һәм рус телләрендә бердәй әйтелешле авазлар белән ([а], [о], [э], [ы], [б], [п], [д], [т], [ж], [ш], [з], [с], [и], [й], [л], [м], [н], [р], [у], [ф], [ц], [щ]) танышу, алар кергән сүзләрне дөрес уку.
[w], [гъ], [къ], [х], [ч], авазларының әйтелеш үзенчәлекләре белән танышу, бу аваз хәрефләрен язуда дөрес күрсәтү.
Татар телендәге [ә], [ө], [ү], [җ], [ң], [һ] авазлары кергән сүзләрне, сүзтезмәләрне һәм җөмләләрне дөрес уку.

Татар теле

Сөйләм.

Телдән һәм язма сөйләм, аралашу әдәбе белән танышу.

Сүз һәм иҗек.

Сүзләрне иҗекләргә бүлү. Иҗекләрне һәм сүзләрне дөрес әйтү һәм язу.

Авазлар һәм хәрефләр.

Алфавит. Баш хәрефтән языла торган сүзләр.
Сузык авазлар, аларның төрләре. Сүзләрне иҗекләргә бүлү, аларны юлдан-юлга күчерү. Тартык авазлар, аларның төрләре.
Сузык һәм тартык аваз хәрефләрен дөрес уку һәм язу.
Предметны, аның эшен, хәрәкәтен һәм билгесен белдергән сүзләр белән танышу. Аларның мәгънәләрен аңлату, сорауларын әйтү.
Сүздән җөмләгә. Җөмләләр ахырында куела торган тыныш билгеләре турында гомуми мәгълүмат. Сөйләмне барлыкка китерүдә җөмләнең әһәмияте. Анда сүзнең кем яки нәрсә турында баруын һәм алар турында нинди яңалык хәбәр ителүен белдерә торган кисәкләрне билгеләү. Аерым сүзләрдән җөмләләр төзү, сүзләр арасындагы бәйләнешне аңлату.
Әзер тексттан сүз, сүзтезмә һәм җөмләләрне дөрес итеп күчереп язу. Аннан соң аларны укытучы әйтүе буенча язу, ул тәкъдим иткән сүзләрдән сүзтезмә һәм җөмләләр төзеп язу.
Аерым темалар буенча өйрәнгән сүзләрне, сүзтезмә һәм җөмләләрне диктант итеп язу. Матур язу күнегүләрен үтәү. Сөйләм күнекмәләрен булдыру өстендә даими эшләү.

Сөйләм үстерү.

2 сыйныф

Авазлар һәм хәрефләр

Сузык авазлар һәм хәрефләр. Калын һәм нечкә сузыклар, аларны дөрес әйтү. Сузык авазларны белдерә торган хәрефләрнең дөрес язылышы.
Татар һәм рус телләрендә [а], [э], [о], [ө], [ы] авазларның әйтелеше, бу сузыкларны белдерә торган хәрефләрнең дөрес язылышы. *я, ю, е* хәрефләре, алар кергән сүзләрне дөрес уку һәм язу.
Тартык авазлар. Яңгырау һәм саңгырау тартыклар. Алар кергән сүзләрне дөрес әйтү һәм язу. [w], [гъ], [къ], [х], [ч] тартыкларын дөрес әйтү, аларны белдерә торган хәрефләрнең дөрес язылышы. Татар теленең үзенчәлекле тартыклары [җ], [ң], [һ]. Бу хәрефләр кергән сүзләрне дөрес әйтү һәм язу күнекмәләрен булдыру.
ц, щ хәрефләре булган сүзләрне дөрес уку һәм язу.
ъ һәм *ь* хәрефләре кергән сүзләрне дөрес уку һәм язу.

Сүз

Сүзләрне иҗекләргә бүлү. Иҗекләрнең калынлыгы-нечкәлеге сузык авазларга бәйле булу.

Сүз тамыры. Аны табарга өйрәнү. Сүз ясагыч кушымчалар,тамырдаш сүзләр, кушма һәм парлы сүзләр белән танышу.

Сүзлек һәм аңлатмалы диктантлар язу.

Морфология

Исем. Аның мәгънәсе, сораулары турында белгәннәрне ныгыту. Исемнәрнең берлек һәм күплек сан формалары. Күплек сан кушымчаларының дөрес язылышы, аларны рус теле белән чагыштыру.

Ялгызлык исемнәр, аларның дөрес язылышы.

Фигыль. Аның мәгънәсе, сораулары белән танышу, аларны сөйләмдә дөрес куллану. Фигыльләрне рус теле белән чагыштырып күрсәтү. Фигыльләрнең заман формалары турында төшенчә бирү.

Сыйфат. Аның мәгънәсе, сораулары белән таныштыру, аларны сөйләмдә дөрес куллану.

Бирелгән җөмләләрдән, әзер текстан өйрәнгән сүз төркемнәрен табу, андый сүзләрне русчадан татарчага тәрҗемә итү, сөйләмдә дөрес куллану.

Синтаксис

Сүзләрдән сүзтезмә һәм җөмләләр төзү. Җөмләнең баш кисәкләре турында мәгълүмат бирү, аларның урнашу тәртибен күзәтү, аны рус теле белән чагыштыру. Бирелгән сүзләр белән сүзтезмәләр һәм җөмләләр төзү күнекмәләре тәрбияләү. Тәрҗемә күнекмәләре булдыру.

Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау.

Сөйләм үстерү.

3сыйныф.

Сүз

Әйтелеш һәм мәгънә бердәмлеге буларак сүз, аның туры һәм күчерелмә мәгънәләре.

Синонимнар, омонимнар һәм антонимнар. Аларны тексттан табу, сөйләмдә дөрес һәм урынлы куллана белү.

Сүзлекләр турында мәгълүмат бирү һәм алар белән эшләргә өйрәтү. Сүзлек диктантлары язу.

Сүз төзелеше һәм ясалышы

Сүзнең нигезе һәм аның төрләре.

Кушымчлар. Татар һәм рус телләрендә сүзләргә кушымчаларның ялгану тәртибе.

Морфология

Исем турында өйрәнгәннәрне искә төшерү. Уртаклык һәм ялгызлык исемнәр. Исемнәрнең килеш белән төрләнүе турында мәгълүмат бирү.

Сыйфат турында белгәннәрне искә төшерү һәм ныгыту. Синоним һәм антоним сыйфатлар. Аларны сөйләмдә дөрес куллану. Сыйфатларның җөмләдәге роле. Татар телендә сыйфат белән сыйфатланмышның бәйләнеше.

Сан. Аның мәгънәсе, сораулары, сөйләмдә дөрес куллану. Сан белән саналмышның бәйләнеше. Микъдар саннары.

Алмашлык. Зат алмашлыклары. Аларның мәгънәсе, килеш белән төрләнеше. Сорау алмашлыклары турында мәгълүмат бирү.

Фигыль турында өйрәнгәннәрне искә төшерү, аның заманнары. Хәзерге заман хикәя фигыльләрнең зат-сан белән төрләнеше, аларның сөйләмдә дөрес кулланылышы. Рус телендәге фигыльләрнең заманнары һәм зат-сан белән төрләнешендәге үзенчәлекләр.

Синтаксис

Өйрәнелгән сүз төркемнәрен кулланып, сүзтезмә һәм җөмләләр төзү, аларны сөйләмдә дөрес куллану.

Әйтү максаты буенча җөмлә төрләре: хикәя, сорау, боеру һәм тойгылы җөмләләр. Җөмләнең баш кисәкләрен билгели белү.

Аергыч турында мәгълүмат бирү, аларны сөйләмдә дөрес куллану. Русча җөмләләрне татарчага тәрҗемә итү.

Татар телендә җөмләдәге сүз тәртибе (ия белән хәбәрнең, аергыч белән аерылмышның урыннары).

Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау.

Сөйләм үстерү.

4 сыйныф.
Морфология
Исем. Яңгырау, саңгырау һәм борын авазларына беткән исемнәрнең килеш белән төрләнеше. Аларның дөрес әйтелеше, язылышы һәм сөйләмдә дөрес кулланылышы. Исемнәрнең тартым белән төрләнүе турында мәгълүмат бирү.
Сыйфатның дәрәҗә формалары, аларның дөрес язылышы. Рус телендәге сыйфат дәрәҗәләреннән аермсы.
Сан. Тәртип саны. Аларның сөйләмдәге әһәмияте, дөрес куллану күнекмәләре. Татар телендә саналмышның кулланылу үзенчәлекләре.
Алмашлыклар. Күрсәтү һәм тартым алмашлыклары, аларның сөйләмдәге әһәмияте. Рус телендә бу алмашлыкларның мәгънәләрен белдерү юллары.
Фигыль. Боерык фигыль.
Үткән һәм киләчәк заман хикәя фигыльләр. Аларның зат-сан белән төрләнеше.
Хикәя фигыльләрнең барлык заман формаларын зат-сан белән төрләндерү, аларны сөйләмдә дөрес куллану.
Синтаксис
Җөмләнең баш кисәкләре. Иянең исем һәм зат алмашлыклары белән белдерелүе.
Хәбәрнең хикәя фигыль һәм сыйфатлар белән белдерелүе.
Җөмләнең иярчен кисәкләреннән тәмамлык турында мәгълүмат.
Җыйнак һәм җәенке җөмләләр.
Ел буена үткәннәрне гомумиләштереп кабатлау.
Сөйләм үстерү.